

«ДІАЛОГУ ДВОХ КУЛЬТУР» – 20 РОКІВ!

Ювілейний «Діалог двох культур – 2019» традиційно розпочався на початку осені, у сонячні вересневі дні, які 210 років тому дарували світові великого польського поета Юліуша Словацького. До творчого простору міжнародних культурних зустрічей увійшли міста Львівщини і Тернопільщини та столиця Польщі Варшава. У програмі

«Діалогу...» – літературна, історична, музейна і культурознавча конференція, авторські зустрічі, презентації нових видань, тематичні засідання, конкурси та концерти.

Міжнародний захід проходить під патронатом Міністерства культури і національної спадщини Республіки Польща і Міністерства культури України, Генерального Консульства Польщі у Луцьку, Посольства України в Польщі та Люблінського Католицького Університету Яна Павла II.

Організаторами зустрічі виступили Фондація «Допомога полякам на Сході» та Музей Юзефа Пілсудського в Сулеювку, управління культури Тернопільської ОДА, Обласний літературно-меморіальний музей Юліуша Словацького в Кременці. Фінансували захід Сенат Речі Посполитої Польщі, Тернопільська обласна рада і Тернопільська ОДА, Кременецькі РДА, міська і районна ради.

У виконанні програми «Діалогу...» співпрацювали Спілка польських письменників, Національна спілка письменників України, Товариство відродження польської культури ім.Ю.Словацького в Кременці, Інститут

літературним.Тараса Шевченка НАН України, Інститут Івана Франка НАН України, Національний заповідник «Замки Тернопілля», Кременецька гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка.

Концепцію історичної частини «Діалогу...» забезпечили Інститут політичних студій Польської академії наук і Музей Юзефа Пілсудського в Сулеювку (професор Гжегож Новік) та Кременецька ОГПА ім. Тараса Шевченка (ректор академії, професор Афанасій Ломакович), літературної та культурознавчої – Спілка письменників Польщі (історик мистецтва Уршуля Ольбромська та письменник і громадський діяч Маріуш Ольбромський), директор Обласного літературно-меморіального музею Юліуша Словацького в Кременці Тамара Сеніна і науковець Інституту літератури ім. Тараса Шевченка НАН України Наталія Єржиківська.

Відкриття «Діалогу двох культур» польського й українського народів стартувало святковим богослужінням у римокатолицькому костелі св. Станіслава у

Кременці, продовжилось покладанням квітів до пам'ятника Тарасові Шевченку і на могилу Саломеї Словацької, а завершила його урочиста хода вулицею Словацького до Музею поета, на подвір'ї якого відбулась інавгураційна частина «Діалогу...». Вона включала вітання від представників органів місцевої влади, виступи академіка НАН України Миколи Жулинського, члена-кореспондента НАН України Ростислава Радишевського, письменників Олександра Смика та Григорія Штона.

Цього ж дня розпочалось виконання теоретичної частини програми «Діалогу...». Директор Національного інституту польської культурної спадщини за кордоном «Полоніка» Дорота Янішевська-Якубук охарактеризувала спільну культурну спадщину Польщі та України; завідувач кафедри полоністики Інституту філології Київського НУ ім. Тараса

Шевченка Ростислав Радишевський оприлюднив літературознавче дослідження «Дві правди у «Срібному сні Саломеї»»; Уршуля та Маріуш Ольбромські поділилися роздумами про польсько-українські зустрічі у Кременці впродовж 1999 – 2019 років; доктор Ян Складовскі з Варшавського відділення Товариства істориків мистецтва звернувся до актуальної теми «Волинські Афіни: до 200-річчя перетворення Волинської гімназії на лицей»; директор Музею Юліуша Словацького Тамара Сеніна говорила про постать

Юліуша Словацького як символ єднання українського і польського народів, академік Микола Жулинський – про Тараса Шевченка як поета-романтика, директор Кременецького ботанічного саду Антоніна Лісничук – про історію та сучасність цієї видатної пам'ятки природи.

Завершився перший день зустрічі мистецьким акцентом. Учасники були запрошені на концерт, присвячений 200-річчю композитора Станіслава Монюшка, та на поетично-музичну виставу до 210-річчя Юліуша Словацького «Душа-ластівка далеко від землі...», презентовані митцями педагогічних університетів Рівного і Дрогобича.

Історична конференція «З історії Польщі та України» проходила у читальному залі бібліотеки нашої академії. До її учасників звернувся з вітальним словом ректор академії, професор Афанасій Ломакович. Науковці говорили про міжнародні стосунки Польщі та України (Гжегож Новік, Інститут політичних студій ПАН; Данило Кравець, Львівська національна бібліотека ім. Василя Стефаника), про репресії радянського політичного режиму проти польських осадників (Ганна Капустян, Кременчуцький НУ ім. М.Остроградського), про Східні Кресу у польській публіцистиці (Еміль

Ноїнські, Музей Юзефа Пілсудського в Сулеювку), про український слід у польській Конституції Третього травня (Петро Кралюк, НУ «Острозька академія»), про колекції Музею Юзефа Пілсудського в Сулеювку щодо Волинської кампанії Польських легіонів (Лукаш Суска, Музей Юзефа Пілсудського). Доктор історичних наук, професор кафедри української філології та суспільних дисциплін нашої академії Ірина Скакальська запропонувала дослідження «Історія Кременця в 1917 – 1920 рр. у контексті історії України». Оригінальні теми озвучили Лукаш Вечорек із Музею Юзефа Пілсудського («Янова Долина – базальтова копальня: розквіт і діяльність») та варшавський генеалог, член Товариства «Коло кременчан у Варшаві» Яцек Мишковскі («Від Кременця до Катині. Життєвий шлях Броніслава Леопольда Буняковського, вчителя та солдата»).

Наукова конференція «Музейна справа та культурна спадщина» пройшла у Конференц-залі Музею Юліуша Словацького. Працівники цього музею приймали учасників літературознавчої конференції «Романтичнеокрилення: колись і тепер». У меморіальному музеї польського поета відбулась і тематична дискусія «Скарбниця багатовікової спадщини: питання літератури».

Учасникам «Діалогу...» був презентований збірник «Вокальні твори С.Монюшка та Ф.Шопена у класі постановки голосу». Презентацію збагатив сольний концерт колишньої кременчанки, заслуженого працівника культури України Галини Швидиків.

У Школі польської мови при Товаристві відродження польської культури ім. Юліуша Словацького в Кременці відбулась авторська зустріч голови Варшавського відділення Спілки польських письменників Малгожати Кароліни Пекарської з місцевою молоддю.

На завершення «Діалогу...» його учасники здійснили виїзне тематичне засідання до Накваші та Підкаменя, де вивчали питання збереження пам'яток архітектури, зустрілись із колективом Наквашанської ЗОШ, відвідали Музей Леопольда Бучковського й оглянули домініканський монастир, а нині Церкву Хреста Господнього у Підкамені.

Тематичне виїзне засідання продовжилось у Вишнівці та Збаражі на те-

ренях Національного заповідника «Замки Тернопілля», зокрема в залах пам'ятки архітектури Вишнівецького палацу та на території відомої історико-архітектурної пам'ятки України – Збаразького замку. Гостей вітав директор заповідника Анатолій Маціпура, а тематичну екскурсію «Вишнівецький палац як культурний осередок Волині XVIII століття» здійснила науковий співробітник НЗ «Замки Тернопілля» Любов Шиян.

Багатим за змістом, тематично насиченим, об'ємним за масштабами заходів і кількості учасників був літературний сектор «Діалогу...», означений організаторами як «Літературна бесіда». Сюди увійшли наукова конференція «В літературному горнілі», де власне бачення літературознавчих проблем у світлі українсько-польських літературних взаємин показали українські та польські майстри слова Олександр Смик, Олександр Левченко, Людмила Сірук, Олександр Гордон.

Цікавим було обговорення особливостей розвитку національної літератури у контексті власної творчості, що зробили українські письменники Сергій Синюк, Олександр Гордон та їхні польські колеги Малгожата Кароліна Пекарська, Казімеж Бурнат, Богдан Задюра.

Модератором презентації поетичних і прозових видань українських і польських ав-

торів виступила голова Головного правління Спілки польських письменників, професор Анна Насіловська. Свої твори представили Маріуш Ольбромський, Францішек Габер, Сергій Синюк, Олександр Гордон, Любова Ніжнік-Бурак, Юрій Вітяк, Зоряна Замкова, Тетяна Яворська, Неоніла Крем'ячанка. Особливий інтерес викликала книга Маріуша Ольбромського «Повернення до Кременця», приурочена 20-річчю «Діалогу двох культур».

Шанувальники національної літературної творчості ознайомились із літературними виданнями Олени Гаськевич («Юліуш Словацький в українських перекладах»), Пйотра Єглінскі («Роман Потоцький у трьох війнах. Спогади»), Євгена Нахліка («Перипетії з приватдоцентурою Івана Франка у Львівському та Чернівецькому університетах»; «Віражі Франкового духу: Світогляд. Ідеологія. Література»), Маржени Янішевської («Презентація вибраних видань «POLONIKA»: книжкові видання та комплекти, навчальні матеріали,

мультимедійні видання, документи»), Пйотра Єзерскі («Презентація вибраних книжкових видань, навчальних матеріалів і преси, опублікованих та профінансованих фондом «Допомога полякам на Сході»»).

Прес-блок «Діалогу...» заповнили виступи Івана Потія (про літературно-мистецький альманах «Курінь»), Януша Палюха (про сучасну польську пресу), Вікторії

Іваницької (про «Діалог двох культур» на сторінках кременецького «Діалогу»), українських студентів-полоністів Лілії Зубар, Уляни Стець і Вікторії Григорчук (про життя окремих письменників-класиків у гімназійному журналі «Молодь»).

До літературних заходів українсько-польської зустрічі увійшли літературний пленер «Вересневе натхнення», ярмарок видань у Музеї Юліуша Словацького.

... А попереду – нові зустрічі у рамках традиційного «Діалогу двох культур», який цьогоріч відзначив своє 20-річчя.